

SYNERGY AND ENVIRONMENT TO
EMPOWER DECENTRALISED SCHOOLS

TOOLKIT GREEN S.E.E.D.S. (NASTAVNI PRIRUČNIK)

MODUL 4 Sjeme za komunikaciju

CJELINA 3 Glas učenika u školi

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

RESPONSIBLE FOR IOI “TOOLKIT GREEN S.E.E.D.S.”

Ángeles Parrilla Latas (University of Vigo)

AUTHORS

CIES-UVigo, ES

Ángeles Parrilla Latas | Manuela Raposo Rivas | Esther Martínez Figueira | Silvia Sierra Martínez | Almudena Alonso Ferreiro | María Zabalza Cerdeiriña | Isabel Fernández-Menor | Adoración de la Fuente Fernández

SYNTHESIS CENTER FOR RESEARCH AND EDUCATION LTD, CY

ODGOVORNI ZA PODUČAVANJE I TESTIRANJE “TOOLKIT GREEN S.E.E.D.S.”

Giulia Benvenuto (IC Bosco Chiesanuova, IT) | Alice Dalle (Région Vallée d’Aoste/Regione Valle d’Aosta, IT) | Golfo Kateva (Synthesis Center, CY) | Noemi Nieto Blanco (University of Vigo) | Miljenka Padovan Bogdanović (Srednja Skola Vela Luka, HR) | Eftychia Vlysidou (Dieftthinsi Defterovathmias Ekpedefsīs Chiou, GR)

PROJEKT

GREEN S.E.E.D.S. - Synergy and Environment to Empower Decentralised Schools

Project n. 2019-1-IT02-KA201-062254 www.greenseeds.eu

KOORDINATOR PROJEKTA

Maria Carla Italia (Glocal Factory, Italija)

PROJEKTNO PARTNERSTVO

Ovaj je dokument jedna od 15 cjelina "Alata GREEN S.E.E.D.S.", Intelktualnog rezultata br. 1 istoimenog projekta. Pod vodstvom je Sveučilišta u Vigu, a provedeno je uz potporu svih partnera, s posebnim osvrtom na obuku o sadržaju alata, koja je radila i na njihovom testiranju. Jedinice su razvijene od rujna 2019. do kraja siječnja 2020. Sljedeća obuka, u dva koraka, trajala je do kraja lipnja 2020:

1. Obuka odgovornih država (5-6.03.2020)
2. Obuka učitelja na lokalnoj razini (1.04.2020 - 31.06.2020)

KAKO CITIRATI OVAJ DOKUMENT

CIES – Uvigo - Cjelina 3- *Glas učenika u školi*, Modul 4 - Sjeme za komunikaciju, „Priručnik GREEN S.E.E.D.S.“, Projekt GREEN S.E.E.D.S. - Sinergija i okoliš za osnaživanje decentraliziranih škola, 2020.

PARTNERS

GLOCAL FACTORY

Associação & Centro de Estudos Sociais - Vila

Région Aoste
Vallée d'Aoste

Regione Aosta
Valle d'Aosta

Universida de Vigo

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CJELINA 4.3

GLAS UČENIKA U ŠKOLI

Slušna pedagogija (pedagogija slušanja) Reggio Emilia zagovara potrebu da slušamo i da nas se čuje, sa svim osjetilima, ne samo sluhom. (Rinaldi, 2001, p. 2)

Kakvu ulogu igraju učenici u školi? Tko obično sudjeluje u odlučivanju? Kako, za koga i zašto se donose odluke? Je li škola temeljena na dijalogu između nastavnika i mladih ljudi moguća? Koliko su učenici shvaćeni u školi? Što ih brine?

Kakvu ulogu igraju učenici u školi? Tko normalno sudjeluje u procesu donošenja odluka u školi? Kako, za koga i zašto se donose odluke? Je li škola utemeljena na dijalogu između učitelja i mladih? Kako na mlade gledaju u školi? Što ih brine?

Ovo su pitanja na koja bi većina škola odgovorila da ih više brine što će učenici raditi i što će postati u budućnosti, nego tko si, što misle ili trebaju sada. Top je zato što se na učenike gleda kao na nositelje buduće zrelosti te ih se smatra korisnicima obrazovanja. Rijetko im se pripisuje značajna uloga aktivnih sudionika. Ipak, što bi se dogodilo kada bismo tretirali učenike kao **pojedince s pravom na govor i pravom da ih se čuje?**

Zašto je glas učenika u ruralnim školama

važan? Mnogo je argumenata kojima bismo mogli odgovoriti na ovo pitanje. Dva najvažnija su temeljen na mogućnosti da povežemo kurikulum, jako dalek realnosti izoliranih škola u kojima uče učenici različitih dobnih i akademskih razina, s lokalnim potrebama i interesima, kako učenika tako i njihove okoline.

Način rada koji uzima u obzir glas učenika, ne samo da potiče društvenu angažiranost, nego i osnažuje same učenike i čini ih kritičnijim promatračima okolina (a to je jako važno u ruralnom obrazovanju, gdje je visoka stopa odustajanja od školovanja).

Kroz ovu didaktičku cjelinu, čitatelj se poziva da ponovno promisli o tradicionalnoj ideji učenikova sudjelovanja u školi, naglašavajući

važnost koju ova ideja može imati u poboljšanju učenja, obrazovanja i škola. Da bi se ovo postiglo (da bi se čuo glas učenika), nudi se širok raspon kreativnih strategija koje ciljaju na davanje glasa učenicima i aktivni dijalog.

1. Što i koliko učenicima znači slušanje?

Istina je da nisu svi učenici primijećeni od strane nastavnika i/ili zahvaćeni njihovim obrazovnim praksama.

S ovom učeničkom 'nevidljivošću' na umu, Reggio Emilia osmislio je Slušnu pedagogiju koja učenika vidi kao društvenog aktera i sudionika obrazovanja sa svim svojim pravima. Ova konceptualna promjena viđenja djetinjstva podrazumijeva prepoznavanje mladih ljudi kao jedinstvenih osoba i potrebe da ih se sasluša. Ukratko, može se definirati kao prepoznavanje i proširenje uloge djeteta na punopravnog

sudionika interakcije, s pravom da se izrazi, da ga se posluša te da se uzmu u obzir njegove ideje o temama ili aspektima koji da zahvaćaju, jer su oni 'stručnjaci za svoj vlastiti život'.

Izraz 'čuti glas učenika' ne podrazumijeva samo dati im mogućnost da iskažu svoje ideje i mišljenja ili uzeti u obzir njihove prosudbe; to znači omogućiti učenicima da se posvete svome obrazovnom procesu odlučno i aktivno, sa samosviješću o ulozi koju mogu imati pri stvaranju svoga školskog okruženja.

Za razvoj ovakvog pristupa u praksi postoje razne aktivnosti. Na osnovnoj razini su aktivnosti koje uključuje savjetovanje sa učenicima o raznim temama i problemima u školi. Na najvišem nivou, možemo govoriti o zajedničkim aktivnostima učenika i nastavnika da bi se odgovorilo na pitanja ili probleme na koje su ukazali učenici..

SLUČAJ IZ PRAKSE:

KAKO UČENICI MOGU POMOĆI NASTAVNICIMA?

Cora, mlada neiskusna učiteljica dolazi u ruralnu školu s vrlo tradicionalnim prostornim, materijalnim i ljudskim vrijednostima. Nesretna zbog takve situacije, želi stvoriti obrazovnu zajednicu u kojoj se školske odluke donose demokratskim putem, a sudjeluju i učenici i nastavnici.

Na početku, drugim nastavnicima se nije svidjele ideje davanja glasa učenicima niti postizanje dogovora s njima, ali Cora pronalazi zanimljivu početnu točku, što zainteresira ostale nastavnike: 'igralište po našoj mjeri. Ove godine odvijao se konzultacijski proces u kojemu su učenici dali vrlo korisne ideje za poboljšanje mjesta na kojima provode odmor (školsko dvorište): promijeniti mjesto kontejnera, urediti igralište učeničkim radovima, zasaditi više drveća, napraviti školski povrtnjak, promovirati suradničke igre, itd. sve

izvedive i održive promjene su se izvršile, te se školsko dvorište prilagodilo potrebama učenika.

Pošto je ovaj prvi konzultacijski proces bio uspješan, nastavili su rad na tom tragu. To je omogućilo učenicima da se njihov glas čuje o temama kao što su poboljšanja u školi i razredu, kako unaprijediti odnose učenik-nastavnik, te osjećaju li se svi priznato i ugodno u školi.

Iako se činilo nezamislivo na početku, godine i praksa dovele su do toga da je postalo normalno da učenici preuzmu aktivnu ulogu u svome okruženju, da nastavnici prihvaćaju činjenicu da učenici mogu pokrenuti promjene u školi na kojima svi mogu zajednički raditi. Počelo se s neakademske teme, kao što je školsko dvorište, a promjene na koje su utjecali dalje ticala su se tema kurikuluma, školske prakse, stupnja u kojemu učenici sudjeluju u obrazovnom procesu te korištenja inovativnih obrazovnih materijala.

2. Koje principe slijedi Slušna pedagogija? **RAMPS**

Opisani slučaj pokazuje da slušanje glasova učenika zahtijeva da se cijela obrazovna zajednica potpuno uvjeri da učenici nešto znaju i imaju nešto za doprinijeti svome obrazovanju, školi te onome što se u njoj događa. Zahtijeva osiguravanje vremena i mjesta na kojima učenici mogu reći što misle o

temama koje ih se tiču, „osiguravajući horizontalniji oblik komunikacije, jer ne gledamo na stvari jednako i s istog mjesta.“ (Susinos, 2014, p. 120).
Procesi slušanja i sudjelovanja temelje se na osnovnih principa koji Lancaster (2006) zove **RAMPS** (eng.akronim).

RAMPS ZA SLUŠANJE UČENIČKIH GLASOVA

R *ARLIČITI JEZICI DJECE I NJIHOVO PREPOZNAVANJE*

A *lociranje (stvaranje) komunikacijskog prostora*

M *aking time (Odvajanje vremena)*

P *ružanje izbora*

S *tvaranje prakse refleksije*

3. Kako možemo dati učenicima priliku da ih se čuje?

BPrije nego objasnimo neke od strategija kojima dajemo glas učenicima, nabrojiti ćemo neke momente koji bi se trebali poštovati u svakom procesu u kojemu želimo nekome dati pravo odlučivanja, nevezano za razinu sudjelovanja ili strategije kojom se to želi postići

MOMENT 1. STANI, RAZMISLI, POSLUŠAJ.

Odrasli i mladi suglasni su s problemom o kojemu se želi razgovarati, stavki koju se želi poboljšati ili temi o kojoj se želi komunicirati..

MOMENT 2: OSMISLITE STRATEGIJU KOJA JE UČENICIMA NAJUGODNIJA

Tako ćete najbolje pristupiti razrješenju problema i dati glas učenicima. Tijekom ove faze, potrebno je svakome učeniku pojedinačno dati vremena da razmisle o kombinaciji različitih komunikacijskih formata (usmeni, pismeni, vizualni itd.) koji je prikladan njihovoj dobnoj skupini.

MOMENT 3. RAZMJENA IDEJA.

Konzultirajte se i osmislite prostore za dijalog gdje će se postavljati sve izvedive ideje svih sudionika,. Tu će se one detaljno razmatrati, razvijati, osporavati i potvrđivati

MOMENT 4. ZAKLJUČCI I DONOŠENJE ODLUKE ZA NAPREDOVANJE

Savjetodavni razgovor trebao bi voditi dogovoru između učenika i nastavnika. Ovaj zadnji korak uključuje stvaranje demokratskih okvira (ideje, promjene, prijedlozi za unaprijeđenje, itd.); djeca su prepoznata kao pojedinci sposobni razumjeti stvarnost. Odrasli bi se trebali prikloniti učeničkim idejama u interesu općeg dobra

S ovim na umu, dolje ispod je lista strategija koje su prilagodljive raznim karakteristikama učenika kao što su dob, akademska razina, jezik i sl. one mogu biti polazišna točka za visoke razine sudjelovanja. Da bi se olakšalo i unaprijedilo njihovo korištenje, strukturu svake strategije prati i opis (što su) te izvedba (kako ih provesti u praksi).

PORUKA U BOCI

ŠTO? Razmjenjuju se anonimne poruke među učenicima usvrhu postavljanja ili odgovaranja na dogovreno pitanje..

KAKO? Nakon što se odredi tema, svaki učenik izražava svoje sumnje ili nesigurnosti o temi drugim učenicima u pismenom obliku, na koje ovi drugi odgovaraju

** Učenici bi zaista trebali te poruke razmjenjivati u boci.*

PORUKA U BOCI...

Dragi kolega, ove godine krećem u osnovnu školu i volio bih znati koje igre igrate na igralištu. Također bih želio pitati, kad biste mogli promijeniti na igralištu, što bi to bilo?

ODGOVOR... Bok prijatelju. Pa, na igralištu igramo puno različitih igara, poput nogometa, tagova, skrivača i još mnogo toga.

CRTEŽ-RAZGOVOR

ŠTO? Slike s tekstom koje su napravili učenici o dogovorenoj temi.

KAKO? Svaki učenik crta svoju viziju predloženog pitanja. Dok crtaju, razgovaraju sa svojom grupom i/ili nastavnikom.

** Idealno za mlađe dobne skupine.*

KAKVO IGRALIŠTE ŽELIM U SVOJOJ ŠKOLI?

Poruka i odgovor među učenicima.

Izvor: vlastiti.

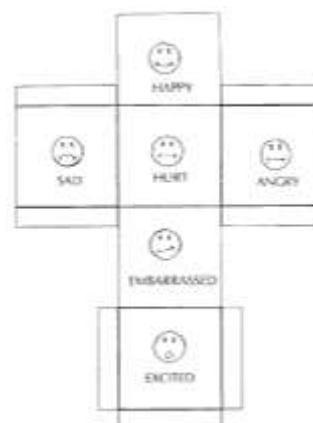
KOCKA OSJEĆAJA

ŠTO? Tehnika za otkrivanje učenikovih osjećaja.

KAKO? Svaki učenik baca kockicu te na temelju lica koje dobije mora dovršiti unaprijed dogovorenu rečenicu: "Stresan sam u školi kada...", "Tužan sam u školi kada..."

* **Jako korisno za rad na emocijama.**

KOCKA OSJEĆAJA

Izvor: Messiu (2008).

UKRŠTENE PRIČE

ŠTO? Pisana ili govorena priča o nekoj temi. Omogućuje da se usporede/suprotstave dva različita stajališta učenika ili drugih članova obrazovne zajednice.

KAKO? Odabere se tema te dva člana obrazovne zajednice (npr. nastavnik-roditelj; nastavnik-učenik, učenik-učenik) trebaju obrazložiti svoje stajalište o dogovorenoj temi. Nakon toga, oba se uratka (pismena/usmena) analiziraju da se usporedbe dva različita stajališta o istoj temi.

* **Odličan način da se usporede stajališta različitih sudionika obrazovnog procesa**

NASTAVNIK: ŠTO ZNAČI OCJENJIVANJE

Ocjenjivanje shvaćam kao postupak kojim prikupljam informacije o svojim učenicima kako bih im dao ocjenu prema kojoj bi mogli orijentirati svoje postupke i donošenje odluka. Ali također prikupljam informacije o sebi, okolnostima u učionici, o školi, itd.

UČENIK: KAKO SAM OCJENJIVAN U ŠKOLI?

Nastavnici temelje naše ocjene na tome koliko dobro radimo domaće zadaće, bilježnice i ispite.

Također su usredotočeni na naše svakodnevne nastavne zadatke i na naš rad u grupama.

Vrednovanje prema gledištu učenika i ako je učitelj. Izvor: vlastiti.

OKUPLJANJA ILI DEBATE

ŠTO? sastanci i razgovori među vršnjacima ili nastavnicima i učenicima.

KAKO? Isplanirati sastanak za razmatranje određene teme.

** Odličan način za postizanje dogovora o prijedlozima i/ili donošenje odluka na demokratski način.*

SASTANAK. KAKVU ŠKOLU ŽELIMO?

Fotografija participativnog sastanka

Izvor: vlastiti

NIJEMI PANOI

ŠTO? Refleksivno pisanje koje poziva učenike da se osvrnu na neki problem ili daju svoje mišljenje.

KAKO? Prazni panoi postavljaju se po školi (na ulaz, dvorište, vrata knjižnice, itd.) da učenici mogu slobodno izražavati svoje mišljenje o temi.

** Idealno za poticanje aktivnog Sudjelovanja kroz pisanje..*

STAV
ŠKOLE O
ZONI ZA
IGRU JE...

Predložak za razvoj tehnike nijeme ploče.

Izvor: vlastiti

FOTO-GLAS

ŠTO? Proces koji kombinira fotografiju i tekst

KAKO? Svaki učenik napravi svoju fotografiju na predloženu temu da bi izrazio svoj stav o njoj, a može se priložiti i popratni tekst

** Preporučeno je da se ne koriste zajednički fotoaparati.*

ŠTO BIH ŽELIO/LA IMATI U SVOJOJ ŠKOLI?

Željeli bismo imati više drveća kao zaklon pri sunčanom vremenu. Postojeća stable su lijepa, ali mislimo da ima previše cementa. Željeli bismo imati više zelenih površina i cvijeća za uživanje

Izvor: vlastiti

NEDOVRŠENE FRAZE:

ŠTO? Pisane i izgovorene priče na temelju 3 grupe nezavršenih fraza: 'Sviđa mi se...', 'Ne sviđa mi se...', i 'Ja predlažem...'

KAKO? Prvo sudionici moraju dovršiti nezavršene fraze koristeći ljepljive papiriće, a potom razgovarati o svojim rečenicama s ostatkom razreda. Na kraju, svi razgovaraju o svim rečenicama te posebno sadržajem svake grupe fraza.

** Aktivnost prikladna za sve uzraste i okolnosti.*

Pozdravljam činjenicu da nas učitelji pitaju kakvo bismo igralište željeli imati.

Ne volim natjecanja i svađe koje se događaju kada igramo nogomet.

Predlažem da nas učitelji uče novim igrama kako bismo se mogli više zabavljati.

Ukratko, vjerujemo sa savjetovanje i slušanje učenika mijenja naš način na koji razmišljamo o obrazovnim ustanovama. Prepoznavanje i prihvaćanje učeničkih ideja i njihovog glasa čini ih našim 'suradnicima' sposobnima da poboljšaju poučavanje,

učenje i samu školu. To podrazumijeva prepoznavanje glasova djece koja su korač promjena i napretka, prihvaćanje snage njihovog glasa, sposobnosti da informiraju i stvore teorije i reforme vezane za školu.

NAPRAVI U SVOJOJ ŠKOLI.

Razmisli, poslušaj i odluči o temi koja zaokuplja tvoje učenike. Odaberi jednu od spomenutih strategija te je provedi u

praksi zajedno s kolegom. Nakon toga, zajedno s učenicima i kolegom promisli i porazgovaraj o izvršenoj aktivnosti.

IZVORI:

Tonucci, F. (Frato) (2002). *Cuando los niños dicen Basta!* Barcelona: Graó.

Lancaster, P. (2006). *RAMPS: A framework for listening to young children*. London: Daycare Trust.

Messiou, K. (2008). *Focus on practice: Encouraging children to think in more inclusive ways*. British Journal of special education, 35(1), 26-32.

Rinaldi, C. (2001). *The Pedagogy of*

Listening: The Listening Perspective from Reggio Emilia. Innovations in Early Education: The International Reggio Exchange, 8(4), 1-3.

Susinos, M. T. (2014). *Desde el mismo lugar no vemos lo mismo. Investigar la participación de los estudiantes como un proceso multivocal*. Revista de Investigación en Educación, 11(3), 120-132.

ZA VIŠE INFORMACIJA:

University of Southampton & Messiou, K. (2014). *Responding to diversity by engaging with students' voices. A*

strategy for teacher development. Manchester: University of Southampton. <https://cutt.ly/deMTIU0>

DISCLAIMER: "The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein